

CALEA MĂNTUIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

Hristos a slobozit pe cei legați din veci deschizându-ne calea către înviere!

EDITORIAL

Învierea lui Iisus Hristos luminează tuturor

În ultimele săptămâni premergătoare marelui praznic al Învierii Domnului, care coincid cu săptămânile Postului Mare, credincioșii au trăit clipe mai speciale în viața lor, prin faptul, că au încercat, să se desprindă din monotonie și superficialitatea cotidiană, parcurgând niște evoluții pozitive ale vieții lor spirituale prin: rugăciune mai intensă, post, meditație, prin eforturi mai bine articulate, de a-și depăși anumite insuficiențe, răutăți și păcate, pe care le-au deprins mult prea ușor, de-a lungul timpului, dar, mai ales, prin faptul, că au intrat în aceste săptămâni mai des în „școala” Spovedaniei și a Împărtășaniei.

Participând mai frecvent la sfințele slujbe ale Bisericii, dar, mai ales, la Sfânta Liturghie în Duminicile Postului Mare, credincioșii au avut experiența trăirii unor raze de lumină, de bucurie și de mângâiere, pe care nu le-au mai trăit de mult timp în viața lor. Aceasta, pentru că toate aceste prilejuri de înviore a vieții lor duhovnicești sunt aducătoare de lumini, de sensuri și de bogăție spirituală pentru ei, întrucât s-au pus în legătură de iubire și comuniune cu Iisus Hristos, Care luminează „pe tot omul care vine în lume”(cf. Ioan 1, 9). Credincioșii au simțit, prin aceste eforturi ascetice și duhovnicești ale lor, în mod anticipat, puteri și raze din lumina Învierii Domnului, care i-a înnoit, sfințit și ridicat pe trepte mai înalte de percepție a sensului vieții lor. În același timp, ei au fost încurajați să parcurgă perioada Postului Mare, inclusiv, a Săptămânii Pătimirilor Domnului, cu deosebită râvnă, întrucât au fost susținuți în acest demers de luminile și speranțele Postului Mare.

În noaptea Învierii, însă, a apărut acel nor imens de lumină duhovnicească, care a cuprins nu numai pe toți oamenii, ci și întreg universul. Expresia acestei lumini a Învierii

Mântuitorului este dată de însăși prima chemare din sfântul altar a slujitorilor Bisericii, care invită de trei ori pe credincioși: „Veniți, de luați lumina!” Aceștia, la rândul lor, aprind lumânările proprii, pe care le țin în mâini, din lumânarea aprinsă a sfinților slujitori. Totul se transformă în scurt timp într-o mare de lumină, care spulberă întunericul nopții. Este măreață, tainică și înălțătoare această noapte a Învierii ! De unde îi vine această vrajă, bucurie și lumină?

Aceste daruri minunate ale sărbătorii îi vin din inima însăși a ei, care este evenimentul Învierii din mormânt a lui Iisus Hristos. Prin Învierea Sa, Mântuitorul a biruit puterile păcatului, ale morții, ale diavolului și ale întunericului și a făcut să răsară lumina Sa atotstăpânitoare și biruitoare. Lumina aceasta a Învierii pătrunde cele mai ascunse unghere ale existenței, pentru că Iisus Hristos, ca Logos sau Cuvânt veșnic al Tatălui, prin care toate au fost create, este Același, Care pe toate le-a refăcut prin lumina Învierii Sale.

În lumina Învierii toate lucrurile create și-au redobândit identitatea lor adevărată și sensul lor cel mai înalt. Din momentul Învierii lui Hristos toate au fost restaurate și reorientate spre lumină, spre sens și spre împlinire eshatologică. Imnografia slujbei din noaptea Învierii este impresionantă prin modul în care ea surprinde multiplele sensuri ale Învierii lui Hristos, și, îndeosebi, sensul de lumină atotcuprinzătoare a evenimentului paschal. La Paști se produce o bogăție de lumină, care învăluie nu doar persoanele izolate, ci chiar popoarele, așa cum răsună cântarea: „Ziua Învierii, să ne luminăm, popoare; Paștile Domnului, Paștile.

Continuare în pagina 2
Pr. Ioan TULCAN

PREDICA

Icoana Sfintei Învieri*

Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos!

Cinstiți credincioși și credincioase,

După priveghele Săptămânii Sfințelor Pătimiri ale Domnului, toți creștinii au participat la slujba măritei Învieri din miez de noapte, când au fost și chemați la primirea luminii de la Sfântul Mormânt din cetatea Ierusalimului, care și în bisericile de pretutindeni este închipuit pentru așezarea Sfântului Epitaf sau icoana prohodirii Mântuitorului spre închinare.

Momentele înălțătoare înlesnesc gândirea la întreaga viață creștină cu rosturile ei, într-o atmosferă ce vestește zorile unei zile binecuvântate, icoană a celei neînserate. Cuvântul apostolului neamurilor stăruie în mintea fiecărui credincios: „Noaptea e pe sfârșite; ziua este aproape. Să lepădăm dar lucrurile întunericului și să ne îmbrăcăm cu armele luminii”. [1] Înclonarea în procesiunea ce deschide slujba rânduită pentru începutul zilei și înconjurarea bisericii de la apus spre răsărit, în frunte cu sfânta cruce și steagurile biruinței, împărțindu-se lumânări nenumărate, angajează întreaga suflare la înălțarea cugetului spre cele cerești, în intonarea imnului de biruință: „Învierea Ta, Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceruri și pe noi pe pământ ne învrednicește cu inimă curată să Te slăvim”. [2] În loc central e Sfânta Evanghelie purtând pe coperte cele două sfinte icoane, adică cea a Răstignirii Mântuitorului și cea a Învierii Sale, alăturând și icoana împodobită a acesteia ca întărire a sensului ceremonialului spre luarea aminte a

tuturor celor care trăiesc cu momentul slujbei însuși evenimentul prăznuit. Împreună cartea și icoana sau vestea cea bună a venirii lui Dumnezeu în lume și Învierea întregii făpturi pecetluiesc în esență învățătura de temelie a Bisericii că „Dumnezeu S-a întrupat, ca noi să fim îndumnezeiți.” [3] Astfel, cuvântul de învățătură al Bisericii, imnografia ei, ca și sfintele icoane vestesc măreția Învierii în armonii pământești și îngerești, clopotele de pretutindeni purtând în depărtări nesfârșite ecourile nădejdlor de bine. Săptămâna îndurerată a făcut loc celei luminate, reamintind creația și întrezărind recrearea întregii lumi întru slava lui Dumnezeu. În scurte cuvinte cântarea bisericească oglindește această realitate, astfel: „Cu patima Ta Hristoase, din patimi ne-am liberat; și cu Învierea Ta, din stricăciune ne-am izbăvit; Doamne, mărire Ției!” [4] În același sens, Sfântul Apostol Pavel se întreabă: „Unde îți este, moarte, boldul tău?...”, răspunzând: Dar să dăm mulțumire lui Dumnezeu, Care ne-a dat biruința prin Domnul nostru Iisus Hristos!” [5] Sfântul Ioan Gură de Aur reluând în talmăcire textul spune: „Unde-ți este iadule, biruința? Înviat-a Hristos și tu ai fost nimic. Sculatu-s-a Hristos și au căzut diavolii. Înviat-a Hristos și se bucură îngerii. Înviat-a Hristos și nici un mort nu este în groapă; că Hristos sculându-Se din morți, începătură celor adormiți S-a făcut.” [6] Împreună cu citirea biblică, învățătura și cântarea bisericească, icoana îmbie vederii cele ce se cunosc din Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție într-o minunată cuprindere.

Continuare în pagina 2

† TIMOTEI

ARHIEPISCOP al ARADULUI

*Pastorală la Învierea Domnului 2017

Din sumar

- ▶ Icoanele mormântului Învierii lui Hristos pagina 2, Sorin Gheorghe Săplăcan
- ▶ „Mă duc și voi veni la voi” pagina 4, Arhim. Teofan Mada
- ▶ Deschiderea porților Împărăției prin Învierea Mântuitorului pagina 4, pr. Lucian Farcașiu

Icoana Sfintei Învieri

Urmare din pagina 1

Astfel se înțelege icoana prin cele împărtășite de apostolul amintit, cum anume „Cele ce ochiul n-a văzut și urechea n-a auzit, și la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.”[7]

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Se cunoaște aceea că, arătările Mântuitorului după Sfânta Învierea Sa sunt cuprinse în unsprezece pericope evanghelice numite luminându-se sau, în limbile vechi liturgice, svetilne sau voscresne și care își găsesc tâlcul atât în iconografie, cât și în iconografie în duminicile de peste an. Adesea, pe alocuri, icoana praznicului cuprinde momentul cunoscut după Evanghelia slujbei Învierii, adică „mormânt deschis și doi îngeri, cu veșminte strălucitoare șezând la marginea acestuia; iar Domnul călcând deasupra pietrei și binecuvântând cu mâna dreaptă, ține cu stânga steagul pe care este imprimată crucea aurită; mai jos ostașii: unii fugind, alții zăcând pe pământ; iar de departe mironosițele venind cu năstrape sau vase de miresme.”[8]

Această reprezentare fiind însă de proveniență apuseană, s-a rămas la cea de la început, adică de stil bizantin răsăritean, simbolică, privind coborârea la iad a Mântuitorului, constând în „înfrățirea iadului ca o peșteră întunecoasă, dedesubt de dealuri, îngerii purtând veșminte luminoase, legându-l cu lanțuri pe Belzebut, stăpânitorul iadului, ca și pe demoni, pe unii bătându-i, iar pe alții gonindu-i cu sulite; de asemenea câțiva oameni fără haine și legați cu lanțuri, privind în sus spre slobozire. Pe acest fond multe lacăte sau încuietori sunt sparte, iar porțile de aramă aruncate pe jos; Mântuitorul, având împrejur nemărginită lumină și mulți îngeri, calcă pe ele, ținând cu mâna dreaptă pe Adam, iar cu stânga pe Eva. De-a dreapta Înaintemergătorul arată către Domnul, lângă el stă David și alți împărați sau drepți purtând cununi sau coroane; iar de-a stânga proorocii Iona, Isaia, Ieremia și dreptul Abel, la fel purtând cununi.”[9]

O lămurire în gândirea teologică este dată de troparul liturgic considerat ca un rezumat al învățăturii ortodoxe despre învierea lui Hristos: „În mormânt cu trupul, în iad cu sufletul, ca un Dumnezeu, în rai cu tâlharul și pe scaun împreună cu Tatăl și cu Duhul ai fost Hristoase, toate umplându-le Cel ce ești necuprins”. De fapt și în legătură cu reprezentarea amintită prima dată cu mormântul gol, Sfântul Ioan Gură de Aur afirmă că „după Înviere a venit îngerul”,[10] subliniind în felul acesta faptul învierii ca o taină. În acest context părintele D. Stăniloae subliniază că, „Hristos nu rămâne în starea morții, decât atât cât să se vadă că El a murit cu adevărat, adică până a treia zi. Unirea deplină ca om cu Tatăl prin jertfă Îi aduce fără întârziere starea de înviere. Aceasta arată că nu se ajunge la înviere fără să se treacă prin moarte ca jertfă, dar nu numai ca să se arate că trebuie să se treacă de la trupul muritor la cel nemuritor, ci și pentru că starea la care se ajunge prin moartea ca jertfă e o stare deplină cu Dumnezeu, deci cu totul superioară celei trăite în trupul muritor. E o stare la care trece prin moarte cel ce va învia. Hristos Domnul ajunge la înviere îndată după starea în care intră prin moartea primită ca jertfă.”[11] Și „în Hristos dăruirea în mod cu totul voluntar și iubitor e oprită înaintea până la desființarea totală a ființei umane... pentru a o birui. Aceasta a făcut ca din moarte să treacă ușor la viața învierii.”[12] Același teolog, în tâlcuirea ce o face Comentariului la Evanghelia Sfântului Ioan de către Sfântul Chiril al Alexandriei, explică într-un mod mai pe înțeles această stare astfel: „Timpul, sau desfășurarea vieții creaturii, nu mai înseamnă înaintea spre moartea care e starea de corupție nevindecabilă și veșnică, ci e înaintea spre viața în veci incoruptibilă în Dumnezeu”...[13] Același subliniază că „Domnul, biruind moartea, nici iadul nu-L va putea ține în el...”[14] Lumina Învierii domină întreaga lume, călăuzind oame-

Dreptmăritori creștini și creștine,

Cunoscut fiind faptul că, anul acesta este declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, drept Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului, se cuvine a stăruie asupra icoanei evenimentului reprezentativ pentru viața creștină, Învierea Domnului, știind și aceea că fiecare renaște și învie cu El prin împlinirea binelui, înlăturând răul legat de păcat, moarte și iad. În virtutea respectării acestui calendar de suflet este de arătat recunoștința față de toți cei care s-au dovedit icoane pilduitoare pentru poporul dreptcredincios și au adormit în nădejdea Învierii și a vieții veșnice. Și așa precum cinstim pe cei ce au lăsat scrieri sfinte, nu pot fi uitați cei ce au dăruit Bisericii drept învățătură și pildă icoane spre cinstire, ele înfrățind evenimente și oameni aleși. Șirul iconarilor, pictorilor bisericești și al tuturor celor cu îndeletniciri înrudite, urmați de ucenici harnici și înzestrați, continuă și în prezent în perspectiva unui viitor promițător pentru tot ceea ce aduce afirmarea Bisericii pe diferitele coordonate ale vieții. Operele tuturor rămân pentru eternitate ilustrând puternica lor personalitate. Osârduitorii în acest câmp stăruie ca lumina icoanei să poată fi întrezărită de toți închinătorii ei și să-i învalue înlesnind comuniunea ce tinde spre desăvârșire. Strădania lor constă în a transpune pe cinstitorii sfințelor icoane în lumina adevăratei trăiri spirituale. Rugăciunea Bisericii însăși redă o atare stare prin cuvintele: „În Biserica măririi tale stând, în cer ni se pare a sta. Născătoare de Dumnezeu, ceea ce ești ușă cerească, deschide nouă ușă milei tale”.[15] Pictarea sfințelor lăcașuri dă imaginea Bisericii biruitoare din cer în legătura iubirii cu cea de pe pământ, asigurând unitatea a ceea ce numim Trupul Tainic al Domnului care este Cap al Bisericii. În eparhia arădeană Catedrala nouă și mai multe biserici așteaptă lumina sfințirii spre mângâierea celor ce le ctitoresc. Întreaga istorie biblică și bisericească înfrățesc iconografic în biserici biruințele vieții spirituale, de care se împărtășesc cei care le prăznuiesc cu evlavie. În privința icoanei de referință, ca și a celorlalte, nu se uită discernământul între înzestrarea iconarului – ea însăși dar ales – și lucrarea harului dumnezeiesc, arătată mai ales prin icoanele nefăcute de mână omenească și cele făcute de minuni. Înaintea sfințelor icoane cerând lumina întregii ființe omenești și luminați fiind cu bucurie sufletească să dorim unii altora cele cuvenite de marele praznic al Sfințelor Paști, aducând mulțumire și laudă lui Dumnezeu, Tatăl și Fiul și Sfântul Duh. Amin.

NOTE:

Însemnare: Această Pastorală cu nr. 1000 / 2017, având titlul „ICOANA SFINTEI ÎNVIERII” se va citi în fiecare biserică parohială sau mănăstirească la Sfânta Liturghie din prima zi, iar în filii a doua zi de Paști. Coperta – Icoana coborârii la iad – Atelierele Teodoros Art.

- [1] Romani 13, 12;
- [2] Stihovna Învierii, glas VI;
- [3] Sf. Atanasie cel Mare, Despre Întruparea Cuvântului, în Scrieri, part. I, trad. Pr. Dumitru Stăniloae, în Părinți și Scriitori Bisericești, București, 1987, cap. 54, p. 151, nota 115;
- [4] Stihovna Învierii, glas I;
- [5] I Cor. 15, 55 și 57;
- [6] Cuvânt..., în Slujba Învierii, București, 1998, p. 45 – 47;
- [7] I Cor. 2, 9;
- [8] C. Săndulescu-Verna, Erminia picturii bizantine după versiunea lui Dionisie din Furna, Timișoara, 1979, p. 156 și 338; cf. Mt. 28, 1 – 15;
- [9] Cf. Idem, p. 155 – 156; A se vedea și slujba din Sfânta și Marea Sămbătă;
- [10] Omilii la Matei, în Scrieri, partea a treia, în Părinți și Scriitori Bisericești, trad. Pr. D. Fecioru, vol. 23, București, p. 993;
- [11] Chipul nemuritor al lui Dumnezeu, Craiova, 1987, p. 194 – 195;
- [12] Idem, p. 353
- [13] Scrieri, part. IV, trad. pr. Dumitru Stăniloae, în Părinți și Scriitori Bisericești, vol. 41, București, 2000, p. 1141, nota 2155;
- [14] Tropar, Utrenia zilelor de rând în Postul Mare, Antologhion, vol. II, Arad, 2007, p. 64;

Cu prilejul praznicului Învierii Domnului, sărbătoare a bucuriei, a luminii și a biruinței vieții, colegiul de redacție al publicației „Calea Mântuirii” vă urează să aveți parte de alese bucurii, iar Iisus Hristos Cel înviat să reverse asupra tuturor lumina, pacea și mântuirea Sa.

Sărbători fericite, cu binecuvântare și bogate împliniri!

Învierea lui Iisus Hristos luminează tuturor

Urmare din pagina 1

Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi...” (Peasna întâi, din Canonul Învierii).

Pentru a putea percepe duhovnicește această lumină a Învierii și a o primi în adâncul de taină al inimii, este necesară o curățire a organului interior de percepție al omului, spre a putea sesiza și primi această lumină. Toate simțurile omului credincios se cuvin a fi curate de orice gând rău și întinăciune, pentru a putea primi pe Domnul Cel înviat. „Să ne curățim simțurile și să vedem pe Hristos strălucind cu neapropiata lumină a Învierii. Și, cântându-I cântare de biruință, lăumina să-L auzim zicând: bucurați-vă!” (Stihira întâi, de la peasna întâi, din Canonul Învierii).

Nu numai persoanele și popoarele sau neamurile pământului sunt chemate să se împărtășească din lumina Învierii Mântuitorului, ci și cosmosul întreg, care își are temeiul existenței lui, în Cel Care nu numai că l-a creat, ci l-a și lăumina acum, prin Învierea Sa. „Acum toate s-a umplut de lumină: și cerul și pământul și cele dedesubt. Deci, să prăznuiască toată făptura Învierea lui Hristos, întru Care s-a întărit” (Stihira întâi, de la peasna întâi, din Canonul Învierii).

Învierea Mântuitorului a cuprins cu puterea și lumina ei și pe cei aflați în iad, până în momentul biruinței vieții asupra morții. Și aceștia, au simțit lumina Învierii, așteptând-o și îndreptându-se spre ea. „Milostivirea cea nemăsurată văzându-o cei ținuți în legăturile iadului, spre lumină se grăbeau, Hristoase, cu picioare sprintene, lăudând Paștile cele veșnice” (Stihira întâi, de la peasna a cincea, din Canonul Învierii).

Dacă prin Învierea Sa, Iisus Hristos luminează tuturor, de ce nu este lăsată să lumineze această lumină mai mult în lumea de astăzi? Răspunsul nu se află la Cel înviat, ci el se află în sfera libertății omului. Nu toți oamenii doresc să depășească starea concretă, aflată în întunericul spiritual al necredinței, al patimilor și al răutăților. Numai deschizându-se în fața razelor de lumină ale Învierii, pot oamenii să devină ei înșiși fii ai luminii, așa cum îndeamnă Sfântul Apostol Pavel: „Umblați ca fii ai luminii!” (Efeseni 5, 8). La această lumină cheamă Învierea lui Hristos să se apropie toți oamenii, care au fost îngropați și înviați împreună cu El (cf. Romani 6, 3-4), în Taina Sfântului Botez, pentru ca viața tuturor să fie lăumina prin Iisus Hristos, Care este Izvorul luminii și învierii tuturor.

„Toată istoria creștinismului nu este altceva decât istoria unei singure și unice minuni, a minunii învierii lui Hristos, care se continuă neîntrerupt în inimile creștinilor, zi de zi, an de an, veac de veac, până la cea de-a Doua Venire.”

(Sfântul Iustin Popovici)

„Se tem de moarte doar cei care nu cred în Înviere”.

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

„Venind mai înainte de zori, cele ce au fost cu Maria și găvind piatra răsturnată de pe mormânt, auzit-au de la înger: Pentru ce căutați, printre morți, ca pe un om, pe Cel ce este întru lumina cea pururi fiitoare? Vedeți, giulgiurile cele de îngropare. Alergați și vestiți lumii că a înviat Domnul, omorând moartea, pentru că este Fiul lui Dumnezeu, Cel ce mântuiește neamul omenesc.”

(Penticostar, Utrenia Învierii, Ipacoi, p. 17)

Moartea Dumnezeului-Om nu urmărește să regleze un contencios sau să dea satisfacție nevoii de dreptate divină, ci să elibereze omul de jugul întinericului, al celui viclean deja biruit. „Prin moarte El a biruit moartea...” Cel mai greu de crezut nu este învierea lui Hristos, ci moartea Sa, adică adâncul de necrezut care separă pe Dumnezeu inaccessibil de Omul care suferă pe Cruce. Singurul răspuns ne este dat de Sfântul Ioan Teologul: „Dumnezeu este iubire” (I Ioan 4, 8). Taina suferinței rămâne întreagă, chiar dacă i se cunoaște originea. El S-a „lepădat” de ce avea mai înainte, S-a „deşertat” pe Sine de puterea, de măreția Sa; El a cunoscut psihic absența lui Dumnezeu (Matei 27, 46) smerindu-Se ca un rob pentru a se face accesibil fiecărui om.

Vom spune numai câteva cuvinte despre icoana punerii în mormânt a Domnului, deoarece aceasta este mai puțin răspândită pentru că ea este reprezentată, mai cu seamă, pe Sfintele Antimise și pe Sfântul Epitaf care este scos în mijlocul Bisericii în Vinerea Patimilor. Cu Sfântul Epitaf se face procesiunea în jurul lăcașului de cult în aceeași Vineri la Prohodul Domnului, ca și cum am conduce „pe ultimul drum” pe Cel ce este Viața tuturor. „Pogorârea” în mormânt și Pogorârea la Iad au o legătură indisolubilă. Hristos cu sufletul se pogoară la Iad nu spre robie ci ca să-i sfărâme porțile și încuietorile și să scoată de acolo pe Adam cu toți dreptii. Trupul se pune în mormânt nu spre întoarcere din cele din care a fost luat, ci spre reînnoire și înviere. Astfel prezența Sa în mormânt marchează prezența lui Dumnezeu printre noi, prezența Sa pe Sfântul Altar, lumină în mijlocul întinericului, zorile unei biruințe care transformă în bucurie suferința noastră.

Printre diversele variante, îi vedem adesea pe ucenicul cel iubit (Ioan) și pe Iosif din Arimateea aplecați peste Hristos înfășurat în giulgiuri, în timp ce Maica Domnului îl îmbrățișează pentru ultima dată. Această icoană nu ține seama de cele patru relatări ale Evangheliilor care nu menționează nici pe Maica Domnului, nici pe Ioan (Matei 27, 59-61; Marcu 15, 46-47; Luca 23, 53-56; Ioan 19, 39-42). Scena cu Maica Domnului care-și îmbrățișează Fiul provine din Evanghelia apocrifă a lui Nicodim, dar putem, dacă suntem de bună credință, să ne imaginăm că a fost așa. Celelalte persoane, care stau înmărmurite, între care Maria-Magdalena și Nicodim, sunt reprezentate în planul al doilea pe fundalul munților.

Trupul lui Iisus n-a fost cerut de un ucenic apropiat, ci de Iosif din Arimateea, care-și depășește teama. Textele liturgice și icoana resping ideea după care trupul lui Hristos ar fi cunoscut un început de descompunere înainte de a învia. Aceasta ar însemna negarea divino-umanității Sale; ar însemna să-I disprețuim nestrăicătatea. Punerea în mormânt confirmă moartea lui Iisus, după cum mormântul gol îi atestă învierea. Este un eveniment fulgerător cu un puternic ecou cosmic. (Michel Quenot, *Învierea și Icoana*, Editura Christiana, București, 1999, p. 203)

Icoanele mormântului Învierii lui Hristos

Spre deosebire de momentul răstignirii și al îngropării Domnului, despre care dispunem de detalii precise și abundente, evangheliștii nu spun nimic despre momentul exact al învierii lui Iisus. N-ar fi fost posibil ca acest moment să fie prins pe pânza așa cum a fost înfățișarea învierii lui Lazăr ieșind din mormânt în fața prietenilor săi. Eveniment nemăsurabil și, prin urmare, impropriu pentru o analiză științifică, învierea lui Hristos rămâne cu toate acestea un fapt istoric real, reper esențial pentru istoria noastră. Ea nu este însă un fapt istoric în sensul istoriei profane, ci un fapt teologic care depășește posibilitățile istorice omenești. Dacă nu se găsesc spectatori ai momentului exact al învierii, există totuși martori care adevăresc acest fapt, începând cu soldații romani. Ortodoxia nu înfățișează momentul învierii când Hristos iese din mormânt, căci acesta deformează adevărul și înlătură taina.

Întoarcerea dintre cei morți, această taină a învierii lui Hristos, care este mai presus de înțelegere, este exprimată în icoana „Mironosițelor la Mormânt” în același fel în care o prezintă Evangheliile: o descriere a ceea ce au putut vedea femeile care s-au dus la Mormânt. Descriind învierea lui Hristos, Evanghelia după Matei ne lasă să înțelegem că femeile care au venit la Mormânt au fost martorele unui cutremur, au văzut un înger coborând din cer și rostogolind piatra de la ușă și au văzut spaima celor ce păzeau (Matei 28, 1-4). Dar nici ele, și cu atât mai puțin păzitorii, nu au fost martorele învierii propriu-zise.

După cum spune Evanghelia, un înger a luat piatra de la ușa Mormântului, nu ca să-I înlesnească Mântuitorului ieșirea, cum a fost necesar să se facă la învierea lui Lazăr, ci dimpotrivă, ca să arate că El nu mai este în mormânt: „Nu este aici; căci S-a sculat”, și să le dea posibilitatea celor care îl căutau pe „Iisus Cel răstignit” să vadă cu ochii lor mormântul gol, „locul unde L-au pus pe Domnul”. Aceasta înseamnă că învierea deja se petrecuse înainte ca îngerul să coboare și înainte ca piatra să fie rostogolită: a fost un eveniment inaccesibil oricărei priviri și mai presus de orice înțelegere.

Cine sunt Mironosițele? Sunt femeile care au însoțit-o pe Maica Domnului în timpul patimilor: Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, și Salomea. Niciodată citată în Evangheliile, Maica Domnului se găsește câteodată reprezentată împreună cu celelalte, identificabilă după literele ΜΠ-ΘΥ (prescurtarea cuvintelor grecești Maier Theou - „Maica lui Dumnezeu”). Într-o omilie din secolul al XVI-lea Sfântul Grigorie Palama apără cu tărie ideea după care Theotokos a fost în mod firesc prima înștiințată de înviere și a dat mărturie despre ea. Pe scurt, aceste femei s-au grăbit după sabbat să se ducă la mormânt cu aromatele. Mirul și aromatele trebuia să le permită apropierea de trupul pe care îl cins-teau, dar a cărui putrezire era de așteptat să degajeze foarte repede un miros greu de suportat.

În general, icoana este o reproducere exactă a relatărilor evanghelice până în cele mai mici amănunte. Icoana înfățișează grotă în care se află mormântul gol, cu pânza de in așezată acolo. Lângă el se află grupul femeilor mironosițe, iar pe piatră stă un înger, alături de doi, în veșminte albe, arătându-le femeilor locul unde a fost trupul lui Hristos. Compoziția acestei icoane este de obicei foarte simplă și am putea spune chiar comună, dacă n-ar fi cele două figuri înaripate de îngeri în veșminte albe ca zăpada, care dau icoanei o impresie de solemnitate austeră și calmă. După cum bine se știe, evangheliștii menționează un număr diferit de mironosițe și de îngeri. De aceea, în funcție de Evanghelia care stă la baza compoziției, numărul lor variază. Aceste diferențe nu constituie o contradicție. Părinții Bisericii, de exemplu Sfântul Grigorie de Nyssa și Sfântul

Grigorie Palama, consideră că femeile mironosițe au venit la mormânt de mai multe ori și că de fiecare dată numărul lor era altul; așadar, fiecare Evanghelist vorbește numai despre una dintre venituri. În Evanghelia de la Luca nu se menționează deloc numărul lor. Așa se explică de ce în anumite icoane sunt cinci, șase sau mai multe. Însă, în majoritatea icoanelor, numărul lor nu este mai mare decât cel indicat în Evangheliile de la Matei și Marcu; adică două, după una, și trei, după cealaltă. Este important să se știe că legea ebraică, pentru care mărturia unei femei nu contează, recunoștea ca adevărat un eveniment dacă se baza pe mărturia a doi sau trei martori. Majoritatea icoanelor respectă aceste cifre, dar nu de puține ori vedem șase femei sau chiar mai multe.

Tot așa, icoanele înfățișează fie un înger, după Evangheliile lui Matei și Marcu, fie doi, după Luca și Ioan, „unul către cap și altul către picioare, unde zăcuse Trupul lui Iisus” (Ioan 20, 12). Mesagerii ai Celui Preaînalt, în veșminte strălucitoare, acești foarte frumoși îngeri cu aripi mari evocă lumea transcendentă.

Atunci când sunt înfățișați doi îngeri, trebuie să descifrăm simbolismul icoanei Femeilor Mironosițe ca pe un fel de actualizare a unui Testament prin celălalt. În timpul lui Moise, Chivotul Legii era acoperit, cu o placă de aur masiv care se numea kaporet, tradus prin masă. Acest cuvânt înseamnă „ceea ce face ispășirea” (Ieșire 25, 21-22). Potrivit ritualului, kaporet-vl era interpretat ca locul în care Dumnezeu intra în comuniune cu poporul său pentru a-l ierta. „Acolo Mă voi întâlni cu tine”; „de acolo îți voi vorbi”; de aici și numele de „Cort al întâlnirii”. Urmând poruncile lui Dumnezeu, Moise a pus un heruvim la una din margini și pe al doilea la cealaltă. Heruvimii aveau aripile desfăcute, ocrotind cu ele locul. Iconograful a reprodus exact această masă și a oferit astfel cheia corespondenței, kaporet-vl și „Cortul întâlnirii” care erau figuri simbolice; prefigurări, ele profetizau întâlnirea celor doi Adam și locul în care Taina mântuirii s-a împlinit. Reproducerea exactă a prefigurării vechi-testamentare actualizată sub ochii noștri în icoană ne aduce aminte de promisiunea răscumpărării. Pătruns de duhul Scripturilor, Ioan nu e frapat atunci când intră în mormântul gol.

Sfântul Evanghelist Ioan relatează că „a venit și Nicodim ... aducând ca la o sută de litre de amestec de smirnă și de aloe. Au luat deci trupul lui Iisus și l-au înfășurat în giulgiu cu miresme, precum este obiceiul la iudei” (Ioan 19,39-40). Înfășurat într-un giulgiu nou, trupul a fost pus „într-un mormânt care era săpat în stâncă și a prăvălit o piatră la ușa mormântului” (Marcu 15,46). În aceste condiții, ne putem imagina cu ce dificultate ar fi putut fi desfăcute giulgiurile care sau lipit de trup. S-ar putea gândi cineva în mod serios că hoții și-ar fi dat osteneala să desfășoare cu răbdare trupul din aceste legături, să înlăture giulgiurile, și, pe deasupra, să înfășoare mahrama cu atâta grijă? Nu s-ar fi rupt deloc giulgiurile? Iată câteva din numeroasele întrebări care se ivesc în minte.

Cu ocazia reînsoțirii trupului lui Lazăr, deja intrat în descompunere, Iisus poruncește martorilor minunii: „Dezlegați-l și lăsați-l să meargă” (Ioan 11, 44). Giulgiurile și mahrama constituie, într-adevăr, piedici pe care numai o intervenție exterioară le poate învinge. Or, nimic asemănător pentru Iisus; giulgiurile zac pe pământ, „iar mahrama, care fusese pe capul Lui, nu era pusă împreună cu giulgiurile, ci înfășurată, la o parte, într-un loc” (Ioan 20, 5-7). Acest amănunt, aparent nesemnificativ, scoate în evidență încă și mai mult caracterul insondabil al evenimentului care se petrecuse. Într-adevăr, în relatarea sosirii sale la mormânt, Ioan raportează pur și simplu că „a văzut și a crezut” (Ioan 20,8). numai după ce a văzut

giulgiurile. Pentru faptul că păstrasera forma pe care au avut-o atunci când acopereau trupul înmormântat, adică erau înfășurate, aceasta reprezintă o dovadă incontestabilă că trupul înfășurat în ele nu a fost furat (Matei 28,13), ci le-a lăsat într-un fel inexplicabil.

Giulgiurile constituie dovada convingătoare prin care îngerul vrea să învingă neîncrederea Mironosițelor, nepregătite cătuși de puțin pentru un asemenea salt. Icoană verbală a tainei, Liturghia reia ca atare mesajul Evangheliilor: „De ce căutați pe Cel viu între cei morți?” (Luca 24,5). Emanuel, „Dumnezeu este cu noi” (Matei 1,23), este viu. Omul trebuie să privească dincolo, să nu-și reducă vederea, ca Toma, la ceea ce este palpabil.

Învierea lui Hristos s-a petrecut în dimineața următoare celei de-a șaptea zi, Sabbatul, adică la începutul primei zile a săptămânii. De aceea lumea creștină sărbătorește prima zi din săptămână ca început al vieții celei noi care a strălucit din mormânt. Primii creștini au numit această zi nu prima, ci a opta, „căci este prima din numărul celor care urmează și a opta după numărul celor care o preced - cea mai mare zi dintre toate”. Nu este numai o comemorare a zilei în care s-a petrecut istoric învierea lui Hristos, ci este și începutul și prefigurarea vieții veșnice viitoare a făpturii renăscut, ceea ce Biserica numește a opta zi a creației. Pentru că, așa cum prima zi a creației a fost începutul zilelor în timp, tot așa, ziua învierii lui Hristos este începutul zilelor din afara timpului, adică un semn al tainei vieții viitoare, a împărăției Duhului Sfânt, unde Dumnezeu este „toate în toți”.

Trebuie să amintim și de reprezentarea lui Hristos ieșind din mormânt care se poticnește cel puțin din trei puncte de vedere. Mai întâi, când un înger vine să răstoarne piatra de pe mormânt, o face nu pentru a-L lăsa pe Hristos să iasă, ci pentru a arăta că mormântul este gol. Apoi, Hristos nu putea ieși din mormânt, deoarece, coborât în iad, El se înalță la Tatăl însoțit de captivii eliberați. În fine, soldații au fost cutremurați de frică la vederea îngerului (Matei 28, 4), nu a Celui Înviat. Altfel, cum ar fi acceptat ei să răspândească ideea, sugerată prin dare de mită, că trupul fusese furat de hoți? Toți cei care au recunoscut în Hristos dumnezeirea au mărturisit-o până la moarte. Astfel, chiar centurionul Longin și soldații prezenți pe Golgota: „văzând cutremurul și cele întâmplare, s-au înfricoșat foarte, zicând: Cu adevărat Fiul lui Dumnezeu era Acesta” (Matei 27, 54).

Dumnezeu coboară în mormânt și se pogoară la iad, în iadul meu lăuntric, până în străfundurile întunecate ale spaimelor și refuzurilor mele. Nu este o exagerare să spunem că Dumnezeu coboară mai jos decât omul; și atunci omul, aproape de El, îl întâlnește pe Dumnezeul său, care S-a deșertat pe Sine, „S-a smerit până la moarte”, S-a făcut vulnerabil și coboară în moartea noastră. Și atunci, până și moartea și toate situațiile de moarte sunt spulberate, căci „cu moartea pre moarte călcând, celor din morminte” le-a dăruit viață.

În Hristos, „lumea-iad”, „lumea pietrificată” devine o lume incandescentă în lumina Sa necreată. Învierea întemeiază universul din nou, pentru că, prin Înviere, El împacă lumea cu Sine. Spațiul morții devine spațiu al Duhului în trupul înviat al lui Hristos, iar trupul Ce-lui înviat devine singurul trup real, mai viu decât viața noastră amestecată cu moartea. Această lume, ca mormânt, trebuie sfărâmată, pentru ca lumea să se poată manifesta ca trup hristificat de Duhul vieții și al iubirii. Trupul lui Hristos după înviere este cu adevărat trupul fizic ce fusese coborât în mormânt, dar un trup transfigurat de Duhul, așa cum îl prevestise deja Schimbarea la Față.

Sorin Gheorghe SĂPLĂCAN

„Mă duc și voi veni la voi”

Hristos a înviat! De sfintele Paști răsună această veste: „Domnul a înviat cu adevărat, aleluia!”. Acum Hristos însuși este Cel care ne vorbește: „Nu voi muri – proclamă – voi rămâne viu”. Păcătoșilor le spune: „Primiți iertarea păcatelor. Eu sunt, de fapt, iertarea voastră”. Și tuturor le repetă: „Eu sunt Paștele mântuirii, Mielul jertfit pentru voi, Eu sunt răscumpărarea voastră, Eu sunt viața voastră, Eu sunt învierea voastră, Eu sunt lumina voastră, Eu sunt mântuirea voastră, Eu sunt împăratul vostru. Eu vi-L voi arăta pe Tatăl”. Astfel se exprimă un scriitor din secolul al II-lea, Meliton de Sardes, interpretând cu realism cuvintele și gândul Celui Înviat (*Despre Paști* 102-103).

În cuvântarea Sa de rămas bun, Iisus a vestit ucenicilor moartea și învierea Sa iminentă cu o frază tainică: „Mă duc și voi veni la voi” (*Ioan* 14,28). Moartea este o plecare. Chiar dacă trupul răposatului mai rămâne – el personal a plecat spre necunoscut și noi nu-l putem urma (cf. *Ioan* 13, 36). Dar în cazul lui Iisus există o noutate ontologică, unică ce schimbă lumea. În moartea noastră plecarea este un lucru definitiv, nu există întoarcere. În schimb Iisus spune despre moartea Sa: „Merg și vin la voi”. Tocmai plecând El vine. Plecarea Sa inaugurează un mod cu totul nou și mai mare al prezenței Sale. Cu moartea Sa Iisus Hristos intră în iubirea Tatălui. Moartea Sa este un act de iubire. Însă iubirea este nemuritoare. Pentru aceasta plecarea Sa se transformă într-o

nouă venire, într-o formă de prezență care ajunge mai mult în profunzime și nu se mai termină. În viața Sa pământească Iisus, ca noi toți, era legat de condițiile externe ale existenței trupești: de un loc determinat și de un timp determinat. Corporalitatea pune limite existenței noastre. Nu putem fi în același timp în două locuri diferite. Timpul nostru este destinat să se termine. Și între eu și tu există zidul alterității. Desigur, în iubire într-un fel putem intra în existența celuilalt. Totuși rămâne bariera de netrecut a faptului de a fi diferiți. În schimb Iisus, care acum prin actul iubirii este total transfigurat, este liber de aceste bariere și limite. El este în măsură să treacă nu numai prin ușile exterioare închise, așa cum ne relatează Evangheliile (cf. *Ioan* 20,19). Poate trece prin ușa interioară dintre eu și tu, ușa închisă dintre ieri și astăzi, dintre trecut și ziua de mâine. Atunci când, în ziua intrării Sale solemne în Ierusalim, un grup de greci ceruse să-L vadă, Iisus a răspuns cu parabola bobului de grâu care, pentru a aduce mult rod, trebuie să treacă prin moarte. Cu aceasta a prezis propriul destin: atunci nu voia să vorbească pur și simplu cu grecul acesta sau acela timp de câteva minute. Prin Crucea Sa, prin plecarea Sa, prin moartea Sa asemenea bobului de grâu, va ajunge cu adevărat la greci și la toți oamenii din lume, așa încât ei să-L poată vedea și atinge în credință. Plecarea Sa devine o venire în modul universal al prezenței Celui Înviat, în care El este prezent ieri, astăzi și în veci; în care cuprinde toate

timpurile și toate locurile. Acum poate să treacă și de zidul alterității care separă eu-l de tu. Asta s-a întâmplat cu Pavel, care descrie procesul convertirii sale și al Botezului său cu cuvintele: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine” (*Galateni* 2,20). Prin venirea Celui Înviat, Pavel a obținut o identitate nouă. Eu-l său închis s-a deschis. Acum trăiește în comuniune cu Iisus Hristos, în marele eu al credincioșilor care au devenit – așa cum definește el toate acestea – „una în Hristos” (*Galateni* 3,28).

Aceasta este bucuria pascală: suntem liberi. Prin învierea lui Iisus iubirea s-a dovedit mai tare decât moartea, mai puternică decât răul. Iubirea L-a făcut să coboare la iad și este în același timp forța cu care El urcă, forța prin intermediul căreia ne duce cu Sine.

Uniți cu iubirea Sa, purtați pe aripile iubirii, ca persoane care iubesc să coborâm împreună cu El în tenebrele lumii, știind că tocmai în acest fel urcăm împreună cu El. Să ne rugăm așadar în noaptea învierii: „Doamne, arată și astăzi că iubirea este mai tare decât ura, că este mai tare decât moartea. Coborâ și în nopțile și în abisurile timpului nostru modern și ia-i de mână pe cei care așteaptă. Du-i la lumină! Fii cu mine și în nopțile mele întunecate și condu-mă afară! Ajută-mă, ajută-mă să cobor împreună cu Tine în întunericul celor care sunt în așteptare, care strigă dintru adâncuri către Tine! Ajută-ne să ducem lumina Ta! Ajută-ne să ajungem la „da”-ul iubirii care ne face să coborâm și chiar în acest fel să urcăm împreună cu Tine! Amin.

Arhim. Teofan MADA

Deschiderea porților Împărăției prin Învierea Mântuitorului

Duminica Sfintei Învieri este ziua pre-gustării din Împărăția cerurilor, ale cărei porți sunt deschise prin scularea din morți a Mântuitorului. În sensul acesta, auzim în noaptea Sfintei Învieri, cântându-se: „Cât este de sfânt, cu adevărat, și întru totul prăznuită această noapte de mântuire și strălucită, mai înainte vestitoare fiind a zilei celei purtătoare de lumină, a Învierii, în care Lumina cea fără de ani cu trupul, tuturor a strălucit” (*Penticostar*, Canonul Sfintei Învieri, Cântarea a VII-a, tropar 4, p. 21.). Ziua Învierii vestește ziua veacului viitor, aceasta fiind numită „ziua cea purtătoare de lumină”, căci atunci toți cei ce au umblat în lumina lui Hristos, vor fi făcuți părtași pentru veșnicie luminii Împărăției cerești. Astfel, „prin Moartea Sa, Hristos a desființat prăpastia ce-l separa pe om de Dumnezeu, iar catapeteasma Templului sfâșiată anunță suprimarea oricărei separări” (Sfântul Grigorie de Nyssa, *Dialogul despre suflet și Înviere*, Scrieri, partea a II-a, în col. „Părinți și Scriitori Bisericești”, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 402). „În sărbătoarea Sfintelor Paști, memorialul unui eveniment unic din trecut este totodată pregustarea unui eveniment unic din viitorul definitiv al lumii. În sărbătoarea Sfintelor Paști, Biserica de pe pământ trăiește cel mai intens vocația sa cerească: aceea de a fi „laboratorul Învierii” (Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Sărbătoarea Învierii Domnului-Icoana vieții veșnice. Mistagogia Sfintelor Paști*). Astfel, „Sărbătoarea Învierii Domnului ca anticipare a învierii de obște și ca pregustare a bucuriei veșnice face din Biserica iconă și anticipație a Împărăției cerurilor, a cerului nou și a pământului nou, a Ierusalimului ceresc împodobit ca o mireasă, despre care vorbește cartea Apocalipsei... În noaptea de Paști Biserica trăiește, așadar, în modul cel mai intens taina identității și chemării sale,

ca prezență tainică a Împărăției lui Dumnezeu în lume, ca poartă către viața cerească... Sărbătoarea Sfintelor Paști îndreaptă întreaga viață creștină spre Înviere și spre Împărăția cerurilor”. Încă de timpuriu, în lucrarea *Testamentul Domnului nostru Iisus Hristos*, este subliniată această dimensiune eshatologică a Praznicului pascal: „Această noapte, mai ales aceea care urmează Sâmbetei, este o imagine a Împărăției cerurilor...”. De asemenea, scriitorul bisericesc Lactanțiu, evidențiază în lucrarea sa *Divines institutiones* această dimensiune eshatologică a Praznicului Sfintei Învieri a Mântuitorului, care era foarte pregnantă în conștiința Bisericii primare. Iată ce scrie el în acest sens: „Atunci cerul se va deschide în timpul unei nopți întunecate și adânci, în timp ce slava Domnului va coborî ca un fulger care luminează întreg pământul. Aceasta este noaptea pe care noi o prăznuim printr-o priveghere în vederea Parusiei Domnului și Regelui nostru. Semnificația acestei nopți este dublă, odinioară în timpul ei Domnul a înviat din morți după ce a pătimit pe Cruce, iar mai târziu, tot în timpul ei va primi stăpânirea întregului pământ”. De asemenea, fericitul Ieronim, un alt autor apusean, prezintă Praznicul Paștilor în aceeași dimensiune eshatologică: „După tradiția iudeilor, Iisus Hristos va veni a doua oară în miezul nopții după timpul în care au fost prăznuite paștile în Egipt și a venit îngerul morții. Tot astfel Domnul va trece pe la ușile și pragurile frunților noastre a celor ce au fost sfințiți cu sângele mielului. S-a păstrat ca o tradiție apostolică rânduiala ca în momentul privegherii pascale nimănui nu-i este îngăduit să plece acasă în timp ce credincioșii așteaptă Parusia, a doua venire a Domnului. Când momentul acela a trecut, toți prăznuiesc sărbătoarea Paștilor cu mare bucurie și întâriți în nădejde”.

Învierea are astfel o dimensiune eshatologică, inaugurând ziua a opta a veacului viitor. În sensul acesta, Sfântul Grigorie de Nazianz, arată că dacă primii creștini aveau obiceiul să numească Învierea ziua a 8-a, era pentru că această zi „este prima din cele care urmează după ea și a opta zi din cele care o preced, „o zi plină de slavă între toate” (Sfântul Grigorie de Nazianz, *Cuvântarea* 44, PG 36, col. 612 C.). Ziua a VIII-a este astfel „Zi Una” și fără sfârșit, nu este o făgăduință, ci este deja inaugurată: „Deci dacă este cineva în Hristos, este făptură nouă; cele vechi au trecut, iată toate s-au făcut noi” (II Cor. 5, 17).

Învierea Mântuitorului a avut loc în dimineața următoare Sabatului, adică celei de-a șaptea zi, respectiv la începutul primei zile a săptămânii. Încă de la începuturile creștinismului ziua Învierii nu a fost numită prima zi, ci a opta, „căci este prima din numărul celor care urmează și a opta după numărul celor care o preced-acea mai mare zi dintre toate”. Duminica, „nu este numai o comemorare a zilei în care s-a petrecut istoric Învierea lui Hristos, ci este începutul și prefigurarea vieții veșnice viitoare a fapturii renăscute- ceea ce Biserica numește a opta zi a creației. Pentru că, așa cum prima zi a creației a fost începutul zilelor în timp, tot așa, ziua Învierii lui Hristos este începutul zilelor din afara timpului, adică un semn al tainei vieții viitoare, a Împărăției Duhului Sfânt, unde Dumnezeu este „toate în toți”.

Cea mai complexă explicație privitoare la duminică ca zi a Învierii Domnului și în același timp zi a VIII-a, ne-o lasă Sfântul Vasile cel Mare, în *Omilia la Hexaemeron*. Aici, Sfântul Vasile ne-a lăsat considerații aprofundate despre semnificația sărbătorii Paștilor, despre timpul sacru pe care-l inaugurează marele Praznic, precum și paralela celor două creații: „Mai adevărată este explicația transmisă în cuvintele cele de

taină că Dumnezeu, Cel ce a făcut timpul, apus timpului măsurii și semne, durata zilelor și măsurând timpul cu săptămâna, a poruncit ca săptămâna să se învârtă mereu în ea însăși pentru a număra mișcarea timpului, iar pe săptămână să o împlinescă ziua cea una, întorcându-se spre ea însăși de șapte ori; și această întoarcere este în formă de cerc, care începe dintr-un punct și se sfârșește în același punct. Aceeași însușire o are și veacul; se întoarce spre el însuși și niciodată nu se sfârșește. Aceasta este pricina că începutul timpului n-a fost numit de Scriptură „ziua întâia” ci „zi una” ca și din numirea ei să i se vadă înrudirea cu veacul. În chip propriu și natural, ziua întâia „una” pentru a arăta unicitatea veacului, că veacul nu are părtașie cu altceva. Dacă Scriptura nu vorbește de „multe veacuri” și în multe locuri vorbește de „veacul veacului” și de „veacurile veacurilor”, dar nici în acele locuri „veacul” nu este numărat cel dintâi, cel de al doilea, nici cel de al treilea; în acele locuri ni se arată mai degrabă deosebiri de situații și de felurite lucruri, dar nu circumscrieri, sfârșitul și succesiuni de veacuri. Că spune Scriptura: „Ziua Domnului cea mare și luminată” și iarăși: „Pentru ce căutați ziua Domnului? Acea este întuneric și nu lumină”. Negreșit „întuneric”, celor vrednici de întuneric, Scriptura cunoaște și ziua cea neînserată, cea continuă, cea fără de sfârșit pe care psalmistul a numit-o „a opta, pentru că se află în afara acestui timp săptămânal. Încât fie de zici „zi”, fie de zici „veac”, vei exprima aceeași idee. Dacă ai numit „zi” starea aceea, una este și nu multe. Așadar, Scriptura ca să ducă mîntea noastră spre viața ce va să fie a numit „una icoana veacului, pârga zilelor”, pe cea de o vârstă cu lumina, Sfânta Duminică cea cinstită cu Învierea Domnului”.

Pr. Lucian FARCAȘIU

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: **ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU**, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: **Pr. IOAN TULCAN**, **Pr. CRISTINEL IOJA**
 Secretari de redacție: **Pr. ADRIAN MURG**, **Diac. CAIUS CUȚARU**
 Administrație: **Pr. FILIPALBU**, **Pr. LUCIAN FARCAȘIU**

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
DTP: Călin Chendea. Tipărit la Poudique srl Arad.
ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
Costul unui abonament este de 50 lei anual.